

Становище

от проф. Руси Маринов, д.н.

член на Научно жури за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в Научна област 3 – Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата, специалност Социология (Медии и комуникации) на Диляна Дойчинова

Тема на дисертацията: *„Комуникационни предизвикателства и медийни рефлексии на официалните европейски публични политики в съвременната дигитална среда“*

Дисертацията се състои от 3 глави, увод, заключение, две приложения, свързани с комуникационните политики, и използвана литература, с обем 204 страници.

Актуалността на тематиката е друг важен показател за ориентирането на дисертационния труд към тази проблематика. Рефлексите на комуникационните технологии върху ефективността на отношенията в отделните социуми не само не затихват, но и се увеличават. Предпоставките отново се съдържат в техните ресурси и последици за улесняване на комуникациите и управленските процеси на най-високо ниво. Всяко едно въведено приложение със значение за дейността на институции, прави актуални и самите институции и използваните от тях комуникационни инструменти и модели.

Тезата на дисертационния труд е, че управлението на европейските публични политики продължава да бъде предизвикателство, дори за хората работещи в сферата на публичните комуникации; необходимо е провеждането на осъзната и целенасочена комуникация, отговаряща на съвременните изисквания и дигитална среда за по-висока социално-комуникативна ефективност на европейските структури. Целта, която е поставена в дисертационния труд е да разкрием ролята на публичните европейски политики в интеграцията и кохезията на страните членки, както и за устойчивостта и ефективността на социално-комуникативната дейност между хората, институциите и обществата като цяло. Обект на дисертационния труд са съвременните европейски публични политики и практики и медийните им рефлексии.

Предмет на анализ са взаимовръзките и взаимовлиянията, които съществуват между европейските публични политики и тяхното отразяване в различните социални сфери – икономика, образование, политика и медии. Задачи: изясняване на теоретико-методологическата основа на европейската проблематика – понятия, взаимовръзки,

достигания, възможности за приложимост; проследяване на историческото развитие на предизвикателствата пред комуникациите в Европа и съвременните им комуникационно-технологични развития; разкриване на създадената представа за европейските комуникационни политики в българското публично пространство и на тяхната роля за управление на перманентните интеграционните процеси в европейски план (експертна оценка, вторичен анализ на данни); показване на състоянието на европейските политики за реализирането на единни европейски комуникационни цели (контент-анализ; анализ на документи, вторичен анализ на данни и доклади).

За целите на дисертацията са анализирани данни от национално представително изследване на НСИ за разкриване на степента на обезпеченост на предприятията с информационни и комуникационни средства, което е свързано с изпълнение на Европейските политики. Изследването се провежда всяка година по единна европейска методика и позволява сравнимост на данните, натрупани през последните 15 години, както и с останалите европейски страни. Другите използвани методи за дефиниране на проблемите са **авторско изпълнение** - *контент анализ* на медийната продукция с европейска тематика, проведен от 1 ноември 2019 г. до 28 февруари 2020 г. Направена е от дисертантката и *експертна оценка* сред 15 експерти, свързани с европейска проблематика, представители на различните нива и територии, и с широк спектър от професионални позиции. С цел вникване в същността на темата и нейната предметна конкретика и цялостност е проведено и контент-аналитично изследване, с представителен характер в периода от 16 ноември 2019 г. до 27 февруари 2020 г. Изследването обхваща период и проблематика, които са съизмерими и надхвърлят изискванията за представително контент-аналитично изследване. Медийната рефлексия е изследвана с помощта на специално създаден за целта контент-аналитичен инструментариум. Изследвани са 2 579 комуникационни единици. Въз основа на резултатите от двете изследвания, в последната глава, са представени основните изводи и препоръки.

Практико-приложната стойност на труда се заключава в детайлизиране на нова научна практика - публичните комуникации да бъдат обект на изследвания и научен анализ, който да разкрива не само тяхното състояние и съответствие със световните и европейските развития, но и да подпомага развитието и управлението на комуникационните процеси, включително с предлагане на правила и инициативи. Само като единичен позитивен резултат, в този план, би могло да се сподели, че в рамките на първото българско председателство на Европейския съюз, на базата на

научни инструменти са оформени и предложени правилата за функциониране на Единния цифров европейски пазар. Има се предвид и участието на дисертантката.

В края на дисертационния труд е представена библиография, свързана с проблематиката на изследването, състояща се от 169 основни източника, от които на български- 93, останалите на руски и английски. Авторефератът на дисертационния труд е разработен съгласно университетските изисквания и се състои от 53 страници. В автореферата са посочени основните тези, обект и предмет на изследването, задачи, цели, методи на изследването, научните приноси и списък с основните публикации. Публикациите по темата на дисертационния труд са общо 5, от които статии-3 в университетски сборници; и 2 доклада от международни конференции.

Научните приноси на труда са общо 7- обобщени се свеждат до следното:

- предложена е стратегия (с осем базови компонента) за повишаване на информираността на европейските граждани, съобразена с новите комуникационни форми за участие на аудиторията, като се преминава от пасивни към проактивни методи за взаимодействия; очертани са проблемните зони на официални европейски публични комуникации в дигитална среда, като се предлага използването на целия инструментариум от комуникационни стратегии и техники, за да се преодолее констатирания информационен дефицит;
- предложена е авторова дефиниция, относно същността на публична комуникация, като се има предвид социалната и насоченост;
- някои от изводите, направени в резултат на проведените теоретични и емпирични анализи имат практико-приложна страна и пряко кореспондират с практиката и реалностите при представянето на официалните европейски публични политики в съвременната дигитална среда, допринасяйки за тяхното обогатяване.
- представена е идея за създаването на централизиран, интерактивен портал към уебстраницата на Министерски съвет, които да бъде ефективен комуникационен канал за представяне на официалните публични политики на ЕС.

Може да се отбележи, че модерните информационни, дигитални и комуникационни технологии обединяват няколко основни изобретения: кибернетични технологии, когнитивни системи, "големи" данни, облачни ресурси и невронни мрежи. Както през 18 век парната енергия е в основата на първата индустриална революция, свободният поток от данни ще бъде фундамента на четвъртата индустриална революция. Тя използва постиженията на третата, наречена дигитална и добавя нови характеристики като дифузия на технологиите и размиване на границите между

физическата, дигитална и биологическата сфера. През 21. век възникват нов тип системи, характерни за комуникационната еволюция, наречени "кибер-физически системи", подобни структури посредством интернет на компютърните обекти, взаимодействат както помежду си, така и с хората. Посочените по-горе тенденции би трябвало да намерят по-голямо отражение в представения труд. Интелигентността интегрирана от човека в машина, базирана на знание, е силно зависима от семантичен тип информация. Семантичната информация играе важна роля при конструиране на знание и изследване на съвременните реалности от дигитален тип. Дигиталните технологии и респективно комуникации не винаги водят до позитивни ефекти, или с други думи казано, не всичко свързано с медии и култура подлежи на цифрови изчисления, някои от процесите не могат да бъдат дефинирани по дигитален начин, тоест по компютърен път.

Препоръки и бележки:

- множеството административни документи (общо на брой 47), разработени от ЕС които са анализирани в дисертационния труд, не трябва да се възприемат с прекалено голяма доза доверие, по-скоро трябва да се потърси семантичната връзка между отделните понятия, дефинирани в документите, които от тази гледна точка са доста противоречиви, тоест водят до различни интерпретации от заинтересованите страни и оттам до конфликтни практики;
- необходима е по-голяма критичност при анализите на дискутираните теми и понятия, особено интерактивността предполага липса на каквато и да е политическа или административна намеса;
- дефинираните стратегии в труда не всякога могат да бъдат реализирани, поради липса на достатъчно знание и интелектуални ресурси.

Въпреки бележките ми, трудът отговоря на академичните изисквания, темата е актуална и може да намери сериозно приложение в българската практика. Това е един високостойностен труд върху проблематика, която е почти неразработена в нашата страна, особено в контекста на Габриел Тард. Използваните методи и направените анализи заслужават адмирации.

Оценката ми за дисертационния труд на Дилиана Дойчинова е много добра и предлагам на Научното жури да и бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“.

16.02.2021

проф. /Маринов/